

NORGES HØYESTERETT

Den 7. april 2015 avsa Høyesterett dom i

HR-2015-00735-A, (sak nr. 2014/2277), straffesak, anke over dom,

A (advokat Halvard Helle)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Per Morten Schjetne)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Arntzen:** Saken gjelder spørsmålet om rehabiliteringshensyn tilsier bruk av samfunnsstraff i en sak der domfellelsen blant annet gjelder overtredelse av straffeloven § 229 første straffalternativ.
- (2) Politimesteren i Sør-Trøndelag siktet 26. februar 2014 A for blant annet forbrytelse mot straffeloven § 229 første straffalternativ, med følgende gjerningsbeskrivelse i siktelsen post III:

"Onsdag 7. august 2013 ca. kl. 17 55 i ---veien i X, bet han en bit av Bs øre."
- (3) Siktelsen omfattet også grove og simple tyverier samt forsøk på slike, bilbrukstyverier, uaktsomt heleri, naskerier, drosjebedragerier, legemsfornærmelse, bruk av narkotika samt ordensforstyrrelse.
- (4) Domfelte erkjente straffeskyld for de fleste forholdene og samtykket i at saken ble pådømt som tilståelsesdom. Flere av punktene i siktelsen ble senere frafalt.
- (5) Sør-Trøndelag tingrett avsa 28. april 2014 dom med slik domsslutning:

"A, født 00.00.1984, dømmes for overtredelse av straffeloven § 257 jf § 258 jf straffeloven § 49, straffeloven § 257 jf § 258, straffeloven § 229 første straffalternativ, straffeloven § 257, straffeloven § 260 første ledd jf tredje ledd, straffeloven § 317 første og sjette ledd, straffeloven § 228 første ledd, straffeloven § 402 og straffeloven § 391 a første og annet ledd jf § 257, legemiddeloven § 31 annet ledd jf § 24 første ledd og straffeloven § 350 annet ledd til fengsel i 8 – åtte – måneder, jf. straffeloven § 62 og § 63 annet ledd.

Varetekt kommer til fradrag med 12 – tolv – dager."

- (6) Domsslutningens henvisning til straffeloven § 260 første ledd, jf. tredje ledd, er åpenbart uriktig. Denne posten i siktelsen var frafalt da saken ble tatt opp til doms, noe som også fremgår av tingrettens gjengivelse av den endelige siktelsen. Domsslutningen ble rettet av rettsformannen under ankesaken for Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 44.
- (7) Samtlige forhold domfelte ble dømt for, var begått i prøvetiden for en betinget dom 27. juni 2012 for overtredelse av veitrafikkloven § 22 første ledd.
- (8) Domfelte anket dommen til Frostating lagmannsrett. Anken gjaldt straffutmålingen. Forsvareren opplyste i støtteskrivet til anken at domfelte var i en rehabiliteringssituasjon og mente derfor at det burde reageres med samfunnsstraff.
- (9) Anken ble henvist til behandling, og det ble innhentet personundersøkelse. Lagmannsretten avsa 27. november 2014 dom med slik domsslutning:

"I tingrettens dom gjøres den endring at fullbyrdelsen av 4 – fire – måneder av fengselsstraffen utstår etter reglene i straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på 2 – to – år.

Dommen er en særskilt dom i forhold til Fosen tingretts dom 27. juni 2012."

- (10) Lagmannsretten mente domfelte utvilsomt var i en reell rehabiliteringssituasjon og at de individualpreventive hensynene hadde betydelig vekt. De allmennpreventive hensynene ble imidlertid funnet å veie tyngst. Lagmannsretten opprettholdt derfor tingrettens fengselsstraff på åtte måneder, men gjorde halve tiden betinget.
- (11) Domfelte har anket dommen til Høyesterett, og gjort gjeldende at straffen bør gjøres om til samfunnsstraff.
- (12) Etter at Høyesteretts ankeutvalg tillot anken fremmet, er personundersøkelsen oppdatert med en grundig gjennomgang av domfeltes livssituasjon. I skriv 4. mars 2015 opplyste påtalemyndigheten at forsvarerens påstand om samfunnsstraff ville bli tiltrådt av påtalemyndigheten.
- (13) *Jeg er kommet til at anken fører frem.*
- (14) A er dømt for en rekke straffbare forhold begått i tidsrommet mai 2013 til februar 2014, blant annet én legemsfornærmelse og én legemsbeskadigelse samt flere vinningsforbrytelser. Det alvorligste forholdet er den forsettlig legemsbeskadigelsen begått i august 2013, hvor han bet en bit av fornærmedes øre. Det fremgår av fremlagt legejournal at det ikke lot seg gjøre å sy på den avbitte øreflippen. Etter mitt syn ligger

den aktuelle legemsbeskadigelsen opp mot § 229 annet straffalternativ, som blant annet kommer til anvendelse når noen er påført et uheldelig lyte.

- (15) Domfelte ble i oktober 2006 dømt for overtredelse av blant annet straffeloven § 229 første straffalternativ, jf. § 232, § 227 første straffalternativ og § 228 første ledd. Straffen ble satt til fengsel i 30 dager, som var utholdt i varetekt, samt 170 timers samfunnsstraff, som var fullført 8. januar 2008. Straffeloven § 61 om gjentakelse av likeartede forbrytelser begått mindre enn seks år etter avsluttet fullbyrdelse av tidligere ilagt straff, kommer følgelig til anvendelse i straffeskjerpene retning.
- (16) Ved straffutmålingen skal det på den annen side legges vekt på domfeltes uforbeholdne tilståelse, jf. straffeloven § 59 annet ledd. Aktor opplyste under ankeforhandlingen for Høyesterett at domfeltes tilståelser fremkom suksessivt under politiavhørene, og etterlater et inntrykk av å være avgitt etter "beste evne". Jeg legger derfor til grunn at tilståelsene bidro til å oppklare saken og dessuten til å forenkle domstolsbehandlingen.
- (17) Det klare utgangspunkt er at det ved forsettlig legemsbeskadigelse skal reageres med ubetinget fengsel. Jeg viser i denne sammenheng til Rt. 2013 side 1702 avsnitt 9, hvor det redegjøres for lovendringen i 2010 som tok sikte på å skjerpe straffenivået for blant annet overtredelser av § 229 første straffalternativ. Det fremgår av Prp. 97 L (2009–2010) side 37 at departementet mente at straffen i utgangspunktet bør være fengsel fra 60 dager ved legemsbeskadigelse i straffalternativets nedre sjikt, og 6 måneder for legemsbeskadigelse i grenseområdet mot bestemmelsens annet straffalternativ.
- (18) Så langt mener jeg tingretten har tatt et riktig utgangspunkt når den har fastsatt straffen til fengsel i åtte måneder. Legemsbeskadigelsen kvalifiserer isolert sett for rundt fem måneders fengsel. Uten den uforbeholdne tilståelsen burde den samlede straffen passende vært satt til fengsel i ett år.
- (19) Spørsmålet er om hensynet til domfeltes rehabilitering tilsier at det bør reageres med samfunnsstraff. Det følger av straffeloven § 28 a første ledd bokstav b at samfunnsstraff kan idømmes når "hensynet til straffens formål ikke taler mot en reaksjon i frihet".
- (20) Ved denne vurderingen tar jeg utgangspunkt i avgjørelsen inntatt i Rt. 2006 side 1447, der Høyesterett fant at det forelå "ekstraordinære forhold" som tilsa bruk av samfunnsstraff ved overtredelse av straffeloven § 229 annet straffalternativ, jf. § 232. Fra avsnitt 19 gjengis følgende:
- "Som jeg tidligere har uttalt, er den klare hovedregelen at det skal idømmes ubetinget fengselsstraff i et tilfelle som det foreliggende. Men samfunnsstraff kan være aktuelt hvor sterke rehabiliteringshensyn gjør seg gjeldende. Den korte beskrivelsen jeg har gitt av domfeltes bakgrunn og aktuelle situasjon, hvor han i et års tid har vært rusfri, i arbeid og med sterk motivasjon for å endre livsførsel, tilfredsstillende etter min mening det som kreves for å kunne idømme samfunnsstraff."**
- (21) Jeg mener tungtveiende rehabiliteringshensyn gjør seg gjeldende med tilsvarende styrke i vår sak. Det er fremlagt personundersøkelser av 20. november 2014 og 26. februar 2015, som begge er entydige i beskrivelsen av domfeltes positive utvikling. I den siste personundersøkelsen sammenfattes hans situasjon slik:

"A er en 30 år gammel mann som i tyveårene begynte å ruse seg på narkotiske stoffer, som hasj og amfetamin, i tillegg til at han drakk mye alkohol. Bruken av rusmidlene har variert opp igjennom årene av rusmisbruket. Han har vært i rusbehandling ved to anledninger, den siste perioden september 2013 til november 2013, men begynte å ruse seg etter disse innleggelsene. I februar 2014 sluttet han med rus sammen med sin forlovede, og sluttet også å drikke alkohol på et senere tidspunkt. Han har vært rusfri siden februar 2014, og gått i poliklinisk behandling ved Y. A begynte i februar 2015 i arbeidspraksis ved butikken Z, hvor han trives godt.

A fremstår i kontakten med personundersøker som en åpen og meddelsom person. Han har i samtale svart utdypende på spørsmål, og har fortalt uoppfordret om seg selv. A sin livssituasjon har bedret seg siden sist personundersøkelse som ble skrevet i november 2014. Han er i arbeidspraksis, han er rusfri og går i polikliniske samtaler. Han har tatt opp kontakten med sin sønn og fått til en samværsavtale, og har i forbindelse med dette begynt med urinprøver. Han fungerer i jobb, noe som bekreftes av saksbehandler C ved NAV Æ. C har beskrevet A som velfungerende både i jobb og sosialt, samt pliktoppfyllende og presis. C har stor tro på at A vil komme ut i en ordinær jobb etterhvert."

- (22) Det fremgår av det jeg nettopp har sitert at bedringen i domfeltes livssituasjon har fortsatt også etter den forrige personundersøkelsen. Aktor opplyste at han dagen før ankeforhandlingen i Høyesterett fikk bekreftet av personundersøker at alle urinprøvene har vært negative, og at domfelte fortsatt er i arbeidspraksis i forretningen Z, hvor han får gode skussmål.
- (23) I et tilfelle som det foreliggende mener jeg at de individualpreventive hensyn må veie tyngre enn de allmennpreventive, og at samfunnsstraff bør idømmes.
- (24) Slik jeg ser det, bør samfunnsstraffen settes til 198 timer med en gjennomføringstid på sju måneder. Det er da tatt hensyn til at domfelte skal ha et fradrag tilsvarende tolv dagers varetekt.
- (25) Ved fastsettelsen av den subsidiære fengselsstraffen skal det tas hensyn til at rehabiliteringssituasjonen også ville fått betydning ved en eventuell utmåling av ubetinget fengsel, jf. Rt. 2011 side 695 avsnitt 27 og Rt. 2009 side 294 avsnitt 24. Den subsidiære fengselsstraffen settes etter dette til sju måneder. Om forholdet mellom samfunnsstraffen og den subsidiære fengselsstraffen viser jeg til Rt. 2014 side 346 avsnitt 26 der tidsforløpet ble tillagt betydning både ved fastsettelsen av antall timers samfunnsstraff og ved utmålingen av den subsidiære fengselsstraffen.
- (26) Jeg stemmer for denne

DOM :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til samfunnsstraff i 198 – etthundredeogtjåtte – timer med en gjennomføringstid på 7 – sju – måneder. Den subsidiære fengselsstraffen settes til 7 – sju – måneder. Til fradrag i den subsidiære straffen går 12 – tolv – dager for utholdt varetekt.

- (27) Dommer **Matheson:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (28) Dommer **Skoghøy:** Likeså.
- (29) Dommer **Endresen:** Likeså.
- (30) Dommer **Tjomsland:** Likeså.
- (31) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til samfunnsstraff i 198 – etthundredeogtjåtte – timer med en gjennomføringstid på 7 – sju – måneder. Den subsidiære fengselsstraffen settes til 7 – sju – måneder. Til fradrag i den subsidiære straffen går 12 – tolv – dager for utholdt varetekt.

Riktig utskrift bekreftes: